

Accreditatiereglement schematherapie 2018

vastgesteld door het bestuur van de Vereniging voor Schematherapie op 30 augustus 2018

A. Inleiding

In dit reglement worden de voorwaarden beschreven voor de accreditatie van cursussen die onderdeel uitmaken van de opleiding en registratie tot schematherapeut, resp. schematherapeutisch werkende.

Verzoeken tot accreditatie van een cursus worden getoetst aan de hier geformuleerde voorwaarden. Deze toetsing vindt plaats door de accreditatiecommissie van de VSt. Zie voor de procedure van beoordeling van accreditatieverzoeken het huishoudelijk reglement, artikel 4.4.

Geadviseerd wordt om **uiterlijk 3 maanden vóór de aanvang van een cursus** een accreditatie-aanvraag in te dienen. Dan heeft de Accreditatiecommissie voldoende tijd om een aanvraag te beoordelen vóórdat de cursus start en krijgt de docent tijdig bericht over accreditatie.

Bij de beoordeling van een cursus wordt, naast de inhoud en opbouw van het programma, onder andere ook gekeken naar evaluatiegegevens (zie artikel 2.5 hieronder). Deze zijn uiteraard pas na afloop beschikbaar. Bij heraccreditatie van een bestaande cursus kan gebruik gemaakt worden van de evaluatiegegevens van eerdere uitvoeringen. Maar als een cursus voor het eerst wordt uitgevoerd, kan definitieve accreditatie pas plaatsvinden na afloop, als de evaluatiegegevens bekend zijn. Ditzelfde geldt als een bestaande en geaccrediteerde cursus door een nieuwe docent wordt gegeven. Om deze reden wordt daarom vooraf een voorlopige accreditatie verleent. Als de evaluatiegegevens zijn ingeleverd (en voldoen aan de eisen) wordt deze omgezet in een definitieve accreditatie.

Aanvragen die niet volledig zijn, worden niet in behandeling genomen!

Dit reglement vervangt het reglement uit 2015. Het eerdere reglement bleek op een aantal punten onduidelijk of voor meerdere uitleg vatbaar. In deze nieuwe versie is geprobeerd deze onhelderheden weg te nemen. Inhoudelijk zijn vooral de eisen aan vervolgcursussen wat nader gespecificeerd (zie artikel 3.1).

Hieronder volgen eerst de algemene eisen voor cursussen op het gebied van schematherapie (hoofdstuk II). Vervolgens worden de specifieke eisen besproken voor basiscursussen (hoofdstuk III) en vervolgcursussen (hoofdstuk IV).

B. Reglement

Artikel 1. Algemene eisen aan cursussen

1.1 Deelnemers

1. Het maximum aantal cursisten in een cursus bedraagt 18.
2. Tot de cursus kunnen worden toegelaten cursisten die voldoen aan één van de volgende kwalificaties:
 - a. BIG-registratie als gz-psycholoog, psychotherapeut, klinisch psycholoog of psychiater, dan wel in opleiding zijnde daartoe;
 - b. gewoon lidmaatschap van een specialistische psychotherapievereniging¹, dan wel in opleiding zijnde daartoe;
 - c. gewoon lidmaatschap van een Vlaamse psychotherapievereniging waarvan het gewoon lidmaatschap automatisch recht geeft op het gewoon lidmaatschap van een specialistische psychotherapievereniging, dan wel in opleiding zijnde daarvoor;
 - d. registratie als vaktherapeut in het Register Vaktherapeutische Beroepen.
3. Per cursusgroep mag een beperkt aantal overige hbo'ers en masterpsychologen (niet in opleiding tot gz-psycholoog of psychotherapeut) deelnemen. Voorwaarden daarvoor is dat:
 - a. zij in hun werksituatie samenwerken met BIG-geregistreerde schematherapeuten die als senior of supervisor zijn ingeschreven in het Register schematherapeut
 - b. supervisie en intervisie georganiseerd zijn;
 - c. zij wat betreft klinische vaardigheden een niveau hebben in het werken met persoonlijkheidsstoornissen en ernstige As I stoornissen, dat voldoende is om de cursus met succes te kunnen volgen.

De hoofddocent beoordeelt vóór de cursus of de hbo'er of masterpsycholoog voldoet aan deze voorwaarden.

1.2 Docenten

1. Tot en met 14 cursisten kan volstaan worden met één docent. Bij meer dan 10 cursisten dient bij de praktijktoets een tweede docent aanwezig te zijn voor assistentie bij afname van de toets. Bij meer dan 14 cursisten dienen er gedurende de hele cursus twee docenten te zijn.
2. Als er sprake is van één docent dient deze geregistreerd te zijn als supervisor in het Register schematherapeut of als zodanig erkend te zijn door de ISST. Als er sprake is van twee docenten dient minstens een van hen te voldoen aan bovenstaande eisen. De tweede docent dient bij voorkeur te voldoen aan bovenstaande eisen, maar dient ten minste geregistreerd te zijn als senior in het Register Schematherapeut of te beschikken over het 'advanced certificate' van de ISST. Vervolg cursussen die uitsluitend bestemd zijn voor schematherapeutisch werkenden mogen worden verzorgd door schematherapeutisch

¹ Specialistische psychotherapievereniging: de Nederlandse vereniging voor groepsdynamica en groepstherapie (NVGP), de Nederlandse Psychoanalytische Vereniging (NPaV), de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalytische Psychotherapie (NVPP), de Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), de Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGCT), of de Vereniging voor Kinder- en Jeugdpsychotherapie (VKJP) of de Vereniging Persoonsgerichte experimentele Psychotherapie.

werkenden die geregistreerd zijn als senior of supervisor in het Register schematherapeutisch werkenden.

Indien er een tekort is aan co-docenten die voldoen aan bovenstaande eis op een specifiek nieuw terrein, kan de hoofddocent de accreditatiecommissie vragen een uitzondering te maken en een junior schematherapeut toe te staan als co-docent.

1.3 Vorm

Kennisoverdracht vindt voornamelijk plaats door het lezen van relevante literatuur voorafgaand aan de bijeenkomsten en een toelichting daarop door de docent(en) via theoretische inleidingen tijdens de bijeenkomsten. Daarnaast wordt de tijd in de cursus grotendeels gevuld met demonstraties van behandeltechnieken door de docenten (via live rollenspel of opnames) en door oefening van vaardigheden en attitudes. Oefenen vindt deels plaats in kleine subgroepen en deels plenair.

1.4 Literatuur

1. Per cursusdag wordt verplichte literatuur opgegeven, die aansluit bij de onderwerpen die op de betreffende cursusdag worden belicht. Daarnaast kan in het cursusdraaiboek 'aanbevolen literatuur' worden opgenomen.
2. De omvang van de verplichte literatuur bedraagt gemiddeld minimaal 60 pagina's per cursusdag. Als maximum wordt ca. 100 pagina's per cursusdag aanbevolen.
3. Als onderdeel van de verplichte literatuur dient in elk geval een aantal hoofdstukken te worden opgenomen uit het handboek van Young e.a.: Young, J.E., Klosko, J.S. & Weishaar, M.E. (2005). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Bohn Stafleu van Loghum, Houten. Daarnaast bestaat de verplichte literatuur (en eventueel aanbevolen literatuur) uit een selectie van delen van boeken en artikelen over schematherapie en persoonlijkheidsstoornissen en/of andere psychische stoornissen waar de cursus op gericht is. Voor literatuursuggesties zie de website van de Vereniging voor Schematherapie. Aanbevolen wordt om te streven naar verscheidenheid in de aangeboden literatuur.

1.5 Evaluatie

1. Aan het slot van elke cursus vindt een evaluatie plaats aan de hand van een schriftelijk evaluatieformulier waarin de beoordeling voor de verschillende onderdelen kan worden uitgedrukt op een schaal van 1 tot 10. Hierbij komen in elk geval aan de orde:
 - a. De inhoud en opzet/lesopbouw van de cursus
 - b. de docenten, waarbij voor elke docent afzonderlijk ten minste de volgende drie competenties worden geëvalueerd:
 - inhoudelijke deskundigheid
 - didactische kwaliteit
 - de docent als model voor limited reparenting.
2. Om voor accreditatie in aanmerking te komen dient de gemiddelde waardering voor zowel de cursus als voor de afzonderlijke docenten voldoende te zijn (een 6 of hoger).
3. Wanneer een al geaccrediteerde cursus wordt verzorgd door een nieuwe docent wordt definitieve accreditatie pas verleend als de evaluatiegegevens voor deze docent zijn aangeleverd en voldoende zijn.

Artikel 2. Specifieke eisen basiscursussen

2.1 Omvang en inhoud

1. Een basiscursus heeft een omvang van ten minste 25 klokuren. Voor accreditatie als basis-cursus komen ook omvangrijker cursussen in aanmerking, bij voorbeeld een gecombineerde basis- en vervolgcursus.
2. Een basiscursus dient te bestaan uit drie onderdelen:
 - a. algemene introductie schematheorie (ca. 10%);
 - b. indicatiestelling, diagnostiek, psycho-educatie, casusconceptualisatie/modimodel en behandelplan (ca. 30%);
 - c. behandeling (ca. 60%).
3. Algemene introductie schematheorie. Deze omvat:
 - a. de theorie over basisbehoeften;
 - b. uitleg over wat schema's, copingstrategieën en modi zijn, hoe deze ontstaan en zich verder ontwikkelen en bestendigen;
 - c. toelichting op ten minste twee en liefst meer persoonlijkheidsstoornissen, waarvan ten minste één cluster B en één cluster C stoornis.
4. Indicatiestelling, diagnostiek, psycho-educatie, casusconceptualisatie/modimodel en behandelplan. Dit omvat:
 - a. Indicaties voor schematherapie;
 - b. Diagnostiek: het vaststellen van schema's, copingstrategieën en modi. Verschillende schema- en modivragenlijsten komen aan bod. Daarnaast komen overige werkwijzen bij het vaststellen van schema's en modi aan bod, waaronder in ieder geval de diagnostische imaginatie en daarnaast eventueel observatie-instrumenten (bijvoorbeeld Mode Observation Scale, MOS) en de schema-(modus)dialogoog.
 - c. Psycho-educatie over schema's en modi, mede aan de hand van de diagnostische gegevens.

Cursisten leren hypothesen te vormen over hoe schema's, copingstrategieën, modi en probleemgedrag zijn ontstaan vanuit de ontwikkelingsgeschiedenis en de opvoedingsachtergrond van de patiënt en ze leren deze hypothesen vast te leggen in een schemagerichte casusconceptualisatie en een modimodel (inclusief grafische weergave). Ze leren op basis daarvan doelen en een behandelplan opstellen.
5. Behandeling. De verschillende fasen en behandeltechnieken van de schematherapie komen aan de orde. De verplichte literatuur dient een volledig overzicht te geven van alle schematherapeutische behandeltechnieken. Een deel van deze behandeltechnieken wordt gedemonstreerd en geoefend tijdens de cursus. Het accent dient daarbij te liggen op het aanleren van de experiëntiële technieken en het hanteren van de therapeutische relatie. Daarnaast wordt expliciet aandacht besteed aan de schema's van de therapeut (bij voorkeur vult iedere cursist een schemavragenlijst in, de YSQ) en de interactie met de schema's of modi van de patiënt.

In de cursus dient uit elk van de volgende vier categorieën technieken ten minste één techniek in de basiscursus geoefend worden:

 - a. interpersoonlijke technieken: hanteren van de therapeutische relatie: *limited reparenting*, *empathische confrontatie* en *limit setting*.
 - b. experiëntiële technieken: meerstoelentechniek, imaginatie met rescripting en historisch rollenspel.

- c. cognitieve technieken: uitdagen van disfunctionele- en formuleren van gezonde gedachten op schaniveau, het maken van flashcards.
gedragstechnieken: opstellen van een gedragsexperiment en oefenen met gezond volwassen gedrag.
- d. gedragstechnieken: opstellen van een gedragsexperiment en oefenen met gezond volwassen gedrag.

2.2 Toets en beoordeling

1. Aan het slot van de cursus vindt een toets plaats. Hiervoor dient elke cursist een uitgebreid casusverslag te maken van een patiënt, waarin zijn opgenomen: de achtergrondgegevens van de patiënt, DSM-classificatie, beschrijving van de problematiek, belangrijkste schema's en modi en de ontstaansgeschiedenis daarvan, een casusconceptualisatie, een modimodel, een analyse van de interactie van de schema's van de therapeut en de patiënt (bijvoorbeeld uitgewerkt in een functie-analyse), behandeldoelen en een behandelplan. De casusconceptualisatie en het modimodel worden tevens grafisch weergegeven. De cursist maakt daarbij gebruik van in de cursus aangereikte formats.
2. De eindopdracht moet door de docenten als minimaal voldoende (een 6 of hoger) worden beoordeeld. Als de opdracht onvoldoende is, wordt de cursist de mogelijkheid geboden tot aanvulling en/of herkansing.

Artikel 3. Specifieke eisen vervolgcursussen

3.1 Omvang en inhoud

1. Een vervolgcursus heeft een omvang van ten minste 25 uur. Voor accreditatie als vervolgcursus komen ook omvangrijker cursussen in aanmerking, bij voorbeeld een gecombineerde basis- en vervolgcursus.
2. Een vervolgcursus houdt een verdieping in van de theorie en de technieken die zijn behandeld in de basiscursus. De basistheorie wordt als bekend verondersteld, mag wel kort worden opgefrist. In de verdieping moet sprake zijn van een evenwichtige verdeling van de aandacht over de vier hierboven genoemde categorieën technieken: interpersoonlijke, experiënte, cognitieve en gedragstechnieken.
Daarnaast kan een vervolgcursus ook een toepassing inhouden van technieken in een bepaalde setting (bijvoorbeeld in een groep en/of klinisch milieu) of bij een bepaalde doelgroep (bijvoorbeeld cluster C, verslaafde of forensische patiënten). Ook hierbij dient sprake te zijn van een evenwichtige behandeling van de genoemde technieken.

3.2 Toets

1. De toets voor de vervolgcursus bestaat uit een demonstratie door een cursist van een schematherapeutische techniek middels een rollenspel of een meegebrachte video-opname. Deze demonstratie duurt maximaal 20 minuten. De demonstratie wordt gevolgd door 10 minuten feedback door docent en medecursisten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de Schema Therapy Rating Scale, de Schema Therapy Rating Scale for Children and Adolescents of de Group Schema Therapy Rating Scale (zie website Vereniging voor Schematherapie).

2. De demonstratie van de techniek moet door de docent(en) als minimaal voldoende (een 6), zijn beoordeeld. Indien deze onvoldoende is, krijgt de cursist één herkansing.
3. De docent kan ervoor kiezen de praktijktoets buiten de cursus te laten plaatsvinden, bij voorbeeld omdat zij niet past binnen de cursus of te tijdrovend is. De docent heeft hiervoor verschillende opties:
 - a. een extra dagdeel organiseren voor cursisten die een praktijktoets willen doen, eventueel met behulp van andere supervisors schematherapie.
 - b. de cursisten verwijzen naar een supervisor schematherapie voor een beoordeling van een video-opname van een schemagerichte techniek (20 min). LET OP: *Deze beoordeling en eventueel eraan gekoppelde feedbacksessie wordt gezien als afrondend onderdeel van de cursus en telt NIET als supervisiesessie in het kader van een supervisietraject voor kwalificatie als schematherapeut.*

Artikel 4. Slotbepalingen

1. Dit reglement treedt in werking op 1 oktober 2018.
2. Dit reglement vervangt het Accreditatiereglement Cursussen Register Schematherapie van 1 mei 2015 en het Accreditatiereglement Cursussen Register Schematherapie voor Schematherapeutisch Werkers (Vaktherapeuten) van januari 2015.
3. Dit reglement is van toepassing op alle cursussen waarvoor na 30 september 2018 accreditatie wordt aangevraagd. Eerder ingediende accreditatieaanvragen worden nog beoordeeld aan de hand van de oude reglementen.